

dre Lande. Vi maa ind paa den samme Vej. Det er godt, om vi kunne faa en Sparekasselov, og vi have Haab om at faa en Bank- og Sparekasselov, en Aktie- og Andelslov, og det trænge vi i høj Grad til, og vi ville være medvirkende til at gøre disse Love saa indgribende som muligt. Men dermed forhindres ikke, at det, der trænges til, en virkelig Løsning, er, at Staten organiserer al dansk Sparekassevirksomhed. Saa ere vi ude over Faren og kunne ikke komme ind i saadanne Tilstande, som vi nu have lært at kende.

Lige overfor det ærede Medlem fra Æbeltoft vil jeg sige, at jeg er ikke sikker paa, at han har Ret, naar han siger, at saadant noget som det, der skete i Februar 1908, aldrig mere bør foregaa. Jeg vil bede det ærede Medlem udmale sig den Situation, som vilde opstaa, hvis der en Gang ad Aare — forhaabentlig vil det vare adskillige Aar, men det kan komme, saa længe vi have det nuværende Frikonkurrencesystem og Kapitalistsystem, kan den Slags Ting komme — kom et lignende økonomisk Jordskælv, som der har været, hvor alt var ved at ramle. Det viste sig i Februar 1908, at Staten havde baade Ret og Myndighed til at raabe sit tordnende Holdt, jeg gad vide, om nogen under en saadan Situation vilde have Mod til at modsætte sig Statens Indgriben, det er vist højst tvivlsomt. Men vil man undgaa noget lignende, maa man sørge for at forebygge den Slags Kriser og Krak, og det kan man gøre ved, at Staten organiserer Sparekassevæsenet, ligesom Staten efter vor Mening burde organisere Bankvæsenet. Vi have jo tid nok — og jeg skal derfor ogsaa kun lige strejfe det — bebrejdet ikke mindst de Herrer af Landbodemokratiet, at de gik med til den saavel uagratiske som udemokratiske Handling i 1907 at forlænge Nationalbankens Oktroj i 30 Aar. De Herrer vidste maaske neppe, hvad de gjorde, men den Mand, som ledte dem til at gøre det, vidste, hvad han gjorde, og den Nationalbank, som brugte denne Mand til at faa Oktrojen forlænget, vidste ogsaa, hvad den gjorde. Saa snart den havde Oktrojen i Land, sagde den hans Laan op.

Det, der skete her i Landet i 1907, er noget af det skændigste, der nogen Sinde er sket i dansk Politik. Det var alle de Herrer med til, og de Herrer af Landbodemokratiet have et særligt Ansvar derfor, thi det var et gammelt Landbokrav, at man skulde benytte den første givne Lej-

lighed til, naar Oktrojen udløb, at sørge for, at Nationalbanken gik over til at blive Statsbank. Det var netop et gammelt Landbokrav, ved Siden af, at det var et demokratisk Krav. Der forsømte vi en Lejlighed, som ikke kommer igen i 30 Aar. Men derfor kan der alligevel gøres en Del fra Statens Side i Retning af at organisere Bankvæsenet. Jeg tror, det er den eneste Vej, ligesom efter vor Mening alt Forsikringsvæsen efterhaanden burde organiseres af Staten. Det vil kollidere med mangfoldige private Interesser, det ved jeg meget godt, men det er alligevel den eneste solide Vej til at sikre alle Sparere og alle forsikrede, til at give dem den absolute Garanti, som de efter min Mening have et naturligt moralsk Krav paa. Jeg tror ikke, der er anden Vej at gaa.

Og jeg siger — og dermed skal jeg slutte —, at det er i Virkeligheden ikke andet, end at Folket vokser op til at blive myndigt. Vi ere komne bort fra arvelige Embedsmænd paa en enkelt Undtagelse nær, som heldigvis under parlamentariske Forhold ikke har det vigtigste Embede. Men baade det danske Folk og Alverdens andre Folk finde sig i, at det vigtigste af alt, Produktionen, Økonomien, Pengevæsenets Forvaltning, er paa arvelige Hænder eller paa rent tilfældige Hænder. Vi finde os her i arvelige Dynastier, og hvad andet er det et Vidnesbyrd om, end at Folket er umyndigt. Den Dag, da Folket føler sig myndigt, det vil sige modent og kraftigt nok, vil det heller ikke finde sig i Arveligheden paa det økonomiske Omraade, paa Produktionens og Omsættningens Omraade. Da tager Folket ved sine dertil indrettede naturlige Organer Produktionen og Omsætningen i sin Haand. Den Dag, og først den Dag, have vi det fri Selvstyre, først den Dag bliver Folket myndigt. Med disse Ord skal jeg anbefale det foreliggende Forslag til hurtig og velvillig Fremme.

Rode: Den højtærede Finansminister har blandt mange andre bevingede Ord ogsaa skabt Betegnelsen: det tredie Ting. Det, der er sket i denne Sag, bringer en i Tanker om, hvor berettiget den Betegnelse har været. Det, vi her behandle, er Lovgivningsmagts, de to Tings Forhold til dette tredie Ting. Og selv om det ogsaa forbavser mig at høre det ærede Medlem fra Æbeltoft (N. Neergaard) fremstille Statsmagten, de to Ting, som saa overordentlig svage og magtesløse overfor det tredie Ting, er der dog ingen Tvivl